

Projekt

z dnia 19 grudnia 2018 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ WAŁBRZYCHA**

z dnia 2018 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2019-2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r., poz. 994 z późn.zm.) oraz art. 176 pkt 1 i 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2019-2021 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Wałbrzycha.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Wałbrzychu.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
Wałbrzycha

Maria Anna Romańska

Załącznik do Uchwały
Nr
Rady Miejskiej Wałbrzycha
z dnia

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2019-2021

Wałbrzych, listopad 2018 rok

I. WPROWADZENIE

Rodzina jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną, ma zasadniczy wpływ na kształtowanie jego tożsamości i postaw. Jest to pierwsze podstawowe środowisko wychowawcze, które bezpośrednio kształtuje osobowość dziecka, przekazuje system wartości, tradycje, kształtuje światopogląd, ukierunkowuje na całe życie. Tylko prawidłowo funkcjonująca rodzina zapewnia dzieciom przestrzeń do prawidłowego rozwoju. Zaburzone więzi rodzinne wpływają destrukcyjnie na funkcjonowanie człowieka, stanowią podstawowe źródło deficytów.

W procesie wychowania rodzic może napotkać trudności o zróżnicowanym charakterze i natężeniu. Kiedy rodzina nie jest w stanie rozwiązać pojawiających się problemów przy wykorzystaniu własnych zasobów i możliwości zachodzi konieczność wsparcia rodziny z zewnątrz, nie można bowiem dopuścić do natężenia dysfunkcyjności rodziny, która mogłaby doprowadzić do konieczności odseparowania dzieci od ich rodziny i objęcia ich opieką pieczy zastępczej.

Zagadnienia związane z funkcjonowaniem rodziny są przedmiotem zainteresowania współczesnej polityki społecznej, dotyczy to szczególnie funkcji opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej, ponieważ rola opiekuńcza i wychowawcza rodziny jest niezastąpiona w rozwoju dziecka. Należy ją wzmocnić, zwłaszcza wobec wyzwań współczesnego świata.

Pomoc rodzinom przeżywającym trudności w należyтым wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz sposób organizacji pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 pkt 1 wspomnianej ustawy do zadań własnych gminy należy m. in. opracowanie trzyletnich programów wspierających rodziny. Głównym założeniem programu wspierania rodziny jest opracowanie spójnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Obowiązek ten powinien być realizowany przy wzajemnej współpracy i współdziałaniu odpowiednich służb społecznych, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych, a także innych organizacji, środowisk fizycznych uprawnionych lub też zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań bezpośrednio lub pośrednio związanych z pomaganiem rodzinie.

Niniejszy program jest kontynuacją Programu Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzych na lata 2016-2018. Podstawą jego stworzenia są ustawy:

- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998),
- Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2016 r. poz. 1860).

Tworzenie nowego programu było poprzedzone oceną realizacji „Programu Wspierania Rodziny miasta Wałbrzycha na lata 2016-2018”, zawartej w corocznych sprawozdaniach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, zwanym dalej Ośrodkiem, z realizacji programu, które zawierają rekomendacje do przyszłych działań. Dotychczasowa pomoc rodzinom pozostającym w kryzysie oferowana przez Ośrodek, jest właściwie ukierunkowana. Skala i różnorodność występujących problemów w środowisku skłania jednak do podejmowania dalszych działań na rzecz rodzin i dzieci potrzebujących pomocy i wsparcia.

Program ma charakter otwarty, co oznacza, że zadania w nim wyznaczone mogą zostać zmodyfikowane lub poszerzone w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb.

II. DIAGNOZA ŚRODOWSKA I PROBLEMÓW

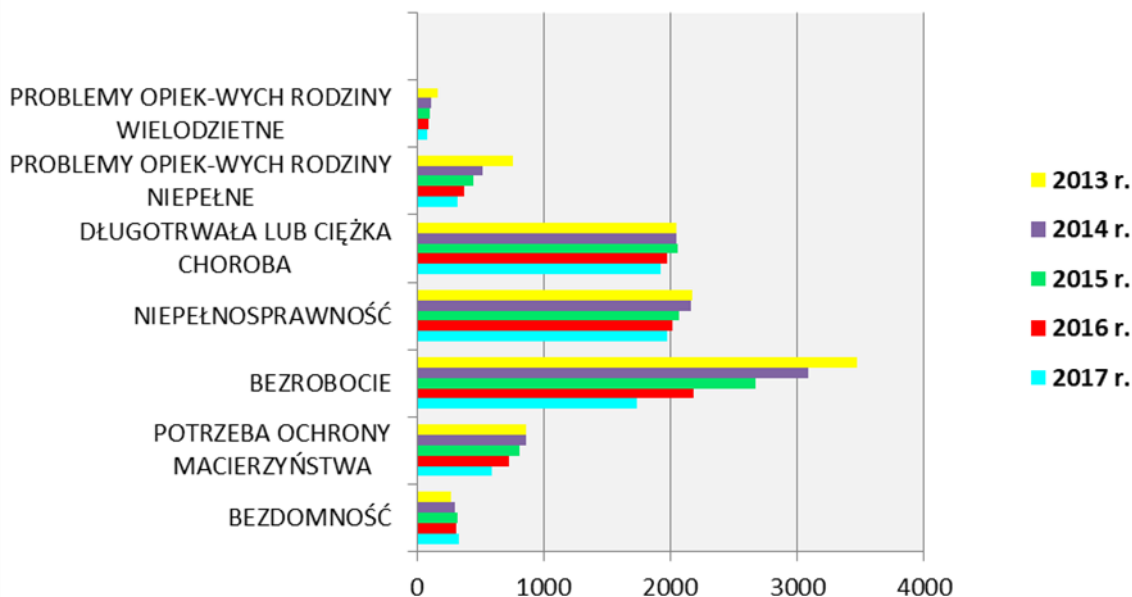
Punktem wyjścia do określenia zadań Programu Wspierania Rodziny jest analiza sytuacji społecznej Wałbrzycha zawarta w Strategii Rozwiązywania problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha na lata 2016-2020 uzupełniona o poniższe dane dotyczące sytuacji rodzin, którym udzielane jest wsparcie tut. Ośrodka.

Wspieranie rodziny

W 2017 roku 3 717 rodzin (7 324 osób w tych rodzinach) było objętych opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, z czego 463 rodziny miały trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Procedura „Niebieskiej Karty” prowadzona była w 86 rodzinach. Postępowania zakończono w 31 przypadkach rodzin. W stosunku do roku 2016, w 2017 roku liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi nieznacznie się zwiększyła.

Można zauważyć znaczny spadek w stosunku do roku 2016, w którym z różnorodnych form pomocy społecznej korzystało 4138 rodzin (8804 osób w tych rodzinach), czyli o 421 rodzin mniej. Strukturę powodów korzystania rodzin z pomocy społecznej przedstawia poniższy wykres.

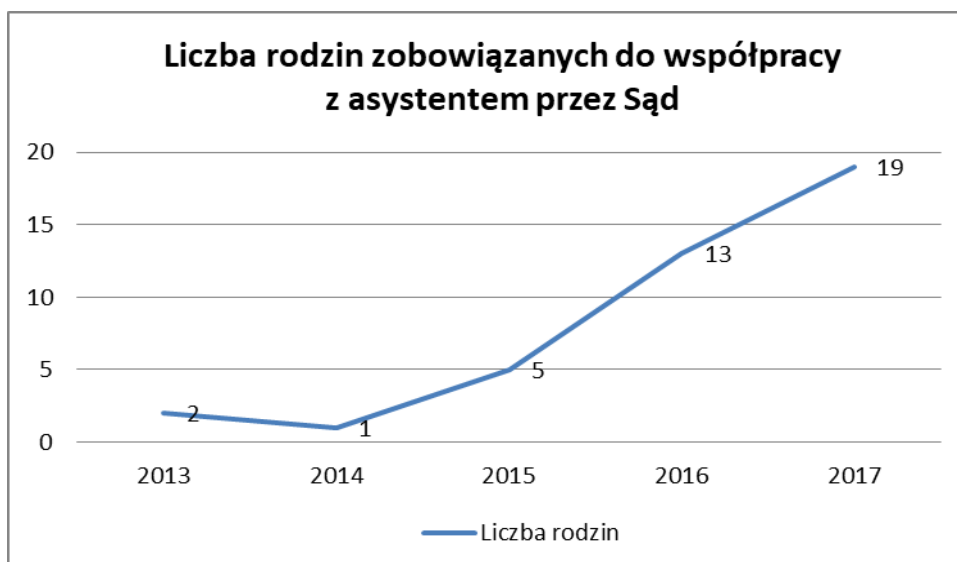
Najważniejsze powody korzystania z pomocy społecznej (liczba rodzin)

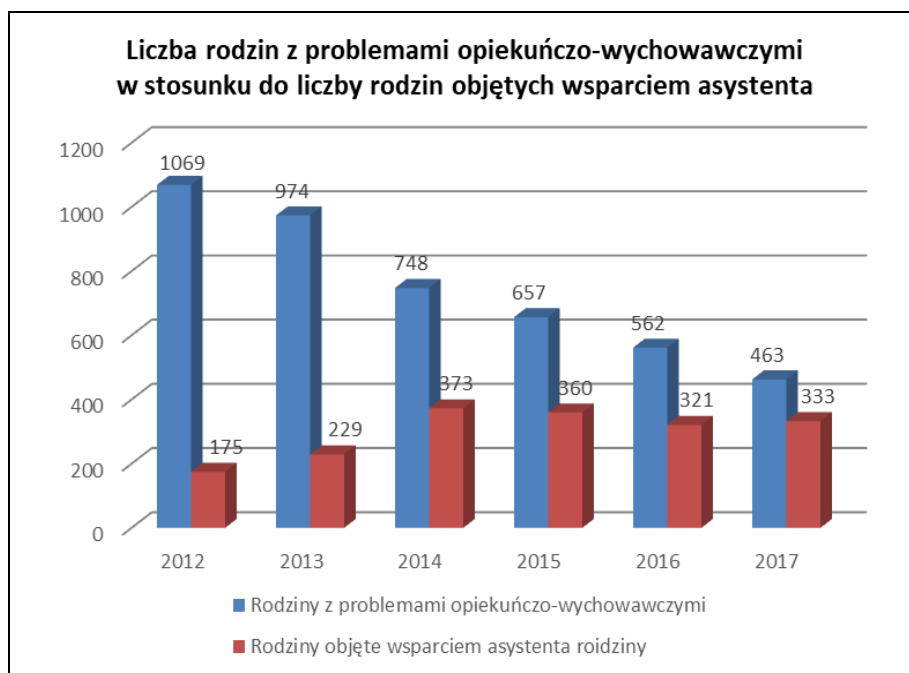
Jak wynika z przedstawionego wykresu najczęściej występującym powodem trudnej sytuacji życiowej klientów Ośrodka jest niepełnosprawność i długotrwała i ciężka choroba, dopiero na kolejnym, trzecim miejscu znalazło się bezrobocie, które przez wiele lat dominowało wśród

głównych powodów korzystania z pomocy społecznej. Istotne miejsce w strukturze powodów udzielanej pomocy, podobnie jak w latach ubiegłych, nadal zajmują potrzeba ochrony macierzyństwa oraz problemy opiekuńczo-wychowawcze, w tym głównie w rodzinach niepełnych.

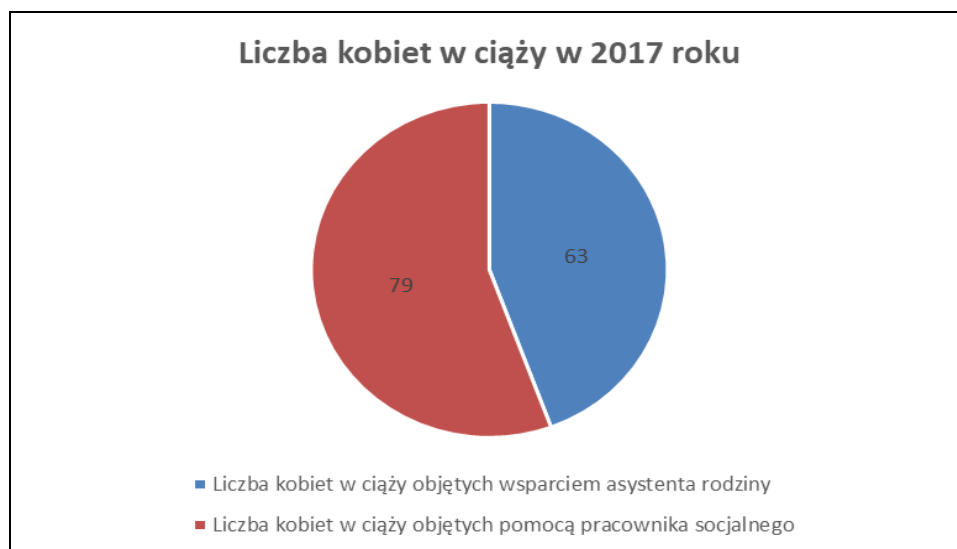
Rodziny, które przeżywają trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogą skorzystać z pomocy asystenta rodziny. Rola asystenta rodziny polega na udzielaniu wsparcia rodzinom. Celem tego wsparcia jest natomiast to, aby w przyszłości rodzina samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Asystent to osoba towarzysząca rodzinie, współobecna, pomagająca we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu tak aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpiecznemu i prawidłowemu rozwojowi dzieci. Współpraca z asystentem jest możliwa po wyrażeniu zgody przez rodzinę, a praca asystenta ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę zdolności do prawidłowego funkcjonowania lub nie wyrażenia przez rodzinę zgody na współpracę. W szczególnych przypadkach do współpracy z asystentem rodziny rodziców biologicznych może zobowiązać sąd. W roku 2017 nastąpił wzrost postanowień wydanych przez sąd w stosunku do roku 2016, co przedstawia poniższy wykres.

W 2017 roku asystenci rodzin spośród 463 rodzin ze zdiagnozowanymi problemami opiekuńczo-wychowawczymi objęli wsparciem 333 rodziny, co stanowi 72% rodzin. Pozostałe rodziny otrzymują wsparcie pracowników socjalnych i specjalistów Działu Profilaktyki tut. Ośrodka.

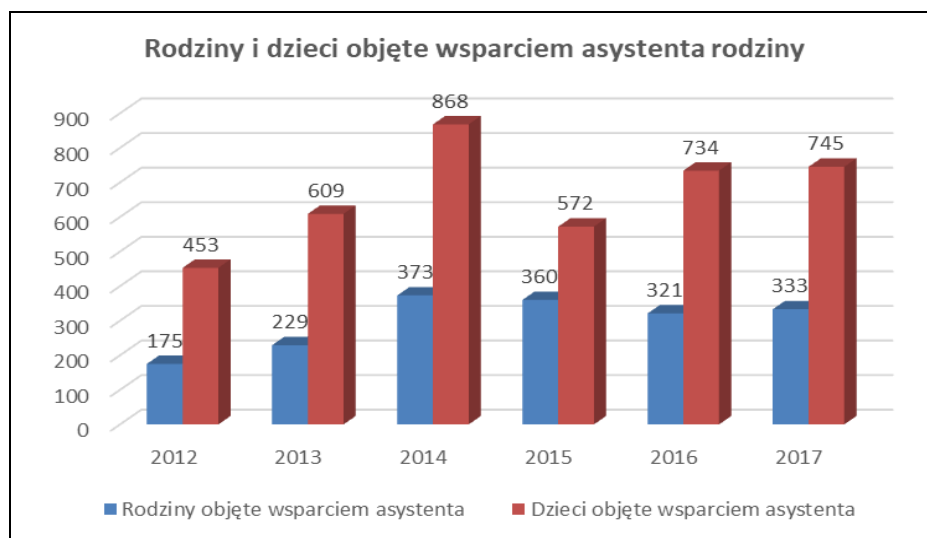
Wsparciem zgodnie z ustawą „Za życiem”, która obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. objęto w ubiegłym roku 142 kobiety w ciąży, z czego bezpośrednio z asystentem rodziny współpracowały 63 kobiety, a 79 było objętych pomocą pracownika socjalnego

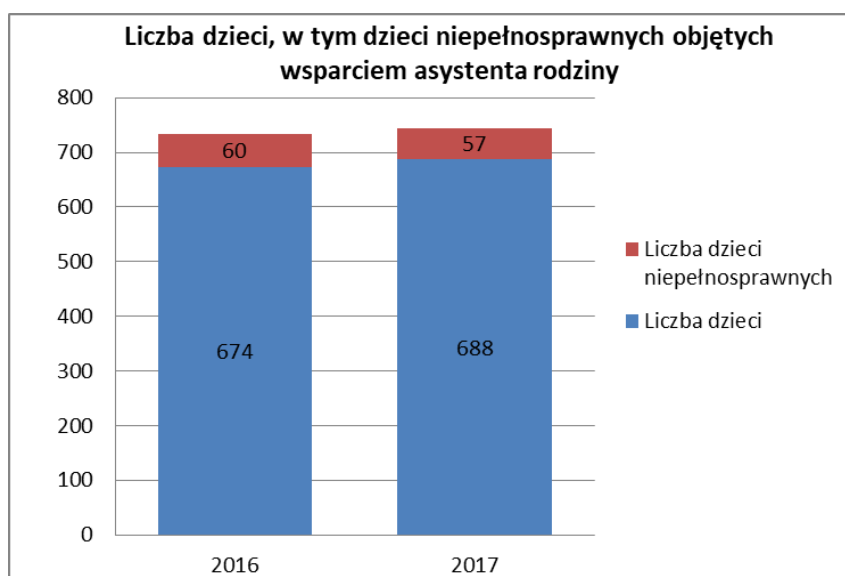
Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” wprowadziła od 1 stycznia 2017 r. nowe świadczenie jednorazowe w wysokości 4000 zł. dla rodzin, w których urodziło się dziecko, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. W 2017 r. z takiej formy pomocy skorzystały 4 rodziny.

Jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł	2017
Liczba rodzin	4
Kwota wypłaconych świadczeń w zł	1600

W 2017 r. objętych wsparciem asystenta rodziny było 745 dzieci w 333 rodzinach. Nastąpił nieznaczny wzrost liczby dzieci w stosunku do roku 2016 r.

W 2017 r. wsparciem asystenta rodziny objęto 745 dzieci, z czego 57 dzieci niepełnosprawnych. Ilość dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny w stosunku do ilości dzieci niepełnosprawnych w latach 2016 i 2017 przedstawia poniższy wykres.

W związku ze zdiagnozowanymi problemami opiekuńczo-wychowawczymi na konsultacje do pedagoga w 2017 r. skierowano 317 osób, do psychologa skierowano 291 osób. Choroby lub zaburzenia psychiczne występowały w 113 rodzinach. Leczenie podjęło 76 osób. Uzależnienie od alkoholu i narkotyków występowało w 173 rodzinach. Dzięki działaniom asystentów rodzin stosowne leczenie z uzależnienia od alkoholu podjęły 62 osoby, natomiast od środków psychoaktywnych 12 osób.

Poradnictwo specjalistyczne miało na celu wzmocnienie poczucia odpowiedzialności rodziców za własną sytuację życiową, adekwatne spostrzeganie swoich problemów, a także zmianę stylu wychowania dzieci, zwrócenie uwagi na ich indywidualne potrzeby, dostarczanie wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodziców. Poradnictwo w stosunku do młodzieży miało na celu wzrost umiejętności planowania swojej przyszłości naukę budowania celów życiowych poprzez wykorzystywanie własnych zasobów.

Specjalista – pedagog, którego zadaniem jest wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych poprzez prowadzenie warsztatów dla rodziców, grupy wsparcia, indywidualnych konsultacji pedagogicznych oraz prowadzenie pracy w miejscu zamieszkania rodziny. Pedagog objął wsparciem 98 rodzin, w których przebywa 227 dzieci, odbył 317 indywidualnych konsultacji. Warsztaty dla rodziców podzielone były na trzy edycje, po 10 spotkań każda, uczestniczyło w nich 76 osób. W celu zapobiegania marginalizacji rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze powstała: „Kawiarenka dla rodzica”, w której rodzice wraz z dziećmi z terenu miasta Wałbrzycha spędzają wspólnie czas wymieniając się własnymi doświadczeniami i motywując się wzajemnie do działań. Spotkania mają na celu integrację rodzin, zwiększenie świadomości rodzicielskiej. W okresie od maja do grudnia z „kawiarenki” skorzystały 53 osoby.

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy „Za życiem” asystenci rodzin udzielali wsparcia poszczególnym członkom rodziny, prowadząc w rodzinach treningi podnoszenia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, rozwiązywania problemów w relacjach interpersonalnych, gospodarowania budżetem domowym, budowania własnej samooceny i poczucia własnej wartości, aktywizacji zawodowej.

Asystenci rodziny realizując swoje zadania pracują w systemie zadaniowym. W roku 2017 w Dziale Wspierania Rodziny zatrudnionych było 41 asystentów rodzin. Zgodnie z obowiązującą ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawą „Za życiem” asystent rodziny pracował nie więcej niż z 15 rodzinami, średnio miał pod opieką 10 rodzin.

Dział Wspierania Rodziny ściśle współpracuje z Działem Pieczy Zastępczej jak i Zespołami Pracy Socjalnej tut. Ośrodka oraz innymi specjalistami. Współpracuje również z wieloma instytucjami działającymi na rzecz rodziny: placówkami ochrony zdrowia, kuratorami, wychowawcami i pedagogami ze szkół, przedszkoli, świetlic.

Asystenci rodziny udzielają wsparcia, motywują i podejmują działania mające na celu poprawę funkcjonowania rodzin. Członkowie rodzin kierowani są do pedagogów, psychologów

i innych specjalistów. Asystenci motywują podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez uczestniczenie w szkoleniach oraz stażach celem podjęcia zatrudnienia, a także motywują do podnoszenia samooceny poprzez udział w warsztatach. Rozwiązują problemy mieszkaniowe, materialne, zdrowotne, prawne, rodzinne, uczestniczą w każdym aspekcie życia rodzinnego.

Asystenci rodzin uczestniczą wraz z podopiecznymi w zajęciach w ramach "Szkoły Rodzenia" przy Specjalistycznym Szpitalu Ginekologiczno-Położniczym w Wałbrzychu. W pracy z podopiecznymi mającymi trudność w należyтым wypełnianiu funkcji opiekuńczych wobec nowo narodzonych dzieci asystenci rodzin wykorzystują jako narzędzie swojej pracy fantom noworodka.

Ponadto asystenci rodzin, w celu podniesienia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, organizują i prowadzą zajęcia warsztatowe.

Powyższe działania podniosły w znaczący sposób kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, będą nadal kontynuowane w latach 2019-2021.

Asystenci rodziny prowadzą pracę z rodzinami przez różne okresy czasu: ponad rok z 210 rodzinami, 88 rodzin było objętych wsparciem asystenta rodziny w okresie od 3 m-cy do roku, z 35 rodzinami asystent rodziny pracował poniżej 3 m-cy. W 2017 r. zakończono współpracę z 115 rodzinami, z czego założone cele osiągnięto w 59 rodzinach, współpracę z asystentem rodziny zerwało 17 rodzin. W 2017 roku wszystkie rodziny wymagające wsparcia asystenta rodziny zostały objęte stosowną pomocą w ciągu 7 dni roboczych, od dnia złożenia wniosku.

W celu doskonalenia umiejętności i warsztatu pracy asystenci rodzin uczestniczą w szeregu szkoleń zarówno wewnętrznych organizowanych na terenie Ośrodka, jak i zewnętrznych – wyjazdowych.

W 2017 r. asystenci rodziny wspierają działania organizowane przez Biuro ds. Rewitalizacji Urzędu Miejskiego w różnych dzielnicach miasta. Wspólnie z pracownikami socjalnymi podejmują działania na rzecz integracji społeczności lokalnej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. W okresie realizacji Programu asystenci rodzin będą aktywnie uczestniczyć w integracji społeczności lokalnej, zarówno w ramach działań edukacyjnych, jak i sportowo rekreacyjnych i kulturalnych, a także w ramach poprawy estetyki otoczenia i integracji środowiska lokalnego.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzina przeżywająca trudności opiekuńczo-wychowawcze może uzyskać pomoc rodzin wspierających. Rodzina wspierająca może pochodzić z bezpośredniego otoczenia dziecka i pomagać rodzinie wspieranej w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. W ramach kampanii informacyjnej dotyczącej rodzin zastępczych i wspierających "RODZINA ZASTĘPCZA – zawód dla ludzi z sercem" przeprowadzone zostały w spotkania informacyjne w wielu instytucjach znajdujących się na terenie miasta Wałbrzycha. W ramach działań mających na celu pozyskanie rodzin wspierających pozyskano w 2017 r. jedną rodzinę.

Placówki Wsparcia Dziennego

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego, która może być prowadzona w formie:

- a) opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych;
- b) specjalistycznej;
- c) pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Zadaniem placówek wsparcia dziennego jest utrzymanie dziecka w jego naturalnym środowisku poprzez wsparcie funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziny. Placówki zapewniają wychowankom bezpieczny pobyt i właściwe warunki do odpoczynku i nauki w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Głównym celem oddziaływań jest efektywne przygotowanie dziecka do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu m. in. poprzez nabycie praktycznych umiejętności życiowych i społecznych przy jednoczesnym wsparciu rodziny poprzez pracę nastawioną na przezwyciężanie trudności opiekuńczo-wychowawczych.

W Wałbrzychu prowadzone są placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej, opiekuńczo-specjalistycznej i specjalistycznej, które zapewniają dzieciom:

- opiekę i wychowanie oraz pomoc w nauce,
- pomoc w sytuacjach kryzysowych, szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych w oparciu o diagnozę indywidualną dziecka i jego rodziny,
- organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań, organizację pólkolonii letnich i zimowych oraz imprez i uroczystości świetlicowych,
- organizację zajęć z zakresu profilaktyki uzależnień mających na celu utrwalanie postaw abstynenckich oraz przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym, kształtowanie u dzieci prawidłowych postaw związanych ze zdrowym stylem życia,
- organizowanie w pomieszczeniach placówki dożywiania w formie posiłków, stałą współpracę z rodzicami lub opiekunami, w tym prowadzenie dla nich zajęć edukacyjnych mających na celu zwiększenie umiejętności wychowawczych,
- współpracę ze szkołą, Sądem, podmiotami leczniczymi oraz innymi instytucjami w celu udzielenia pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów zwłaszcza w zakresie podejmowania interwencji wobec osób uzależnionych i współuzależnionych.

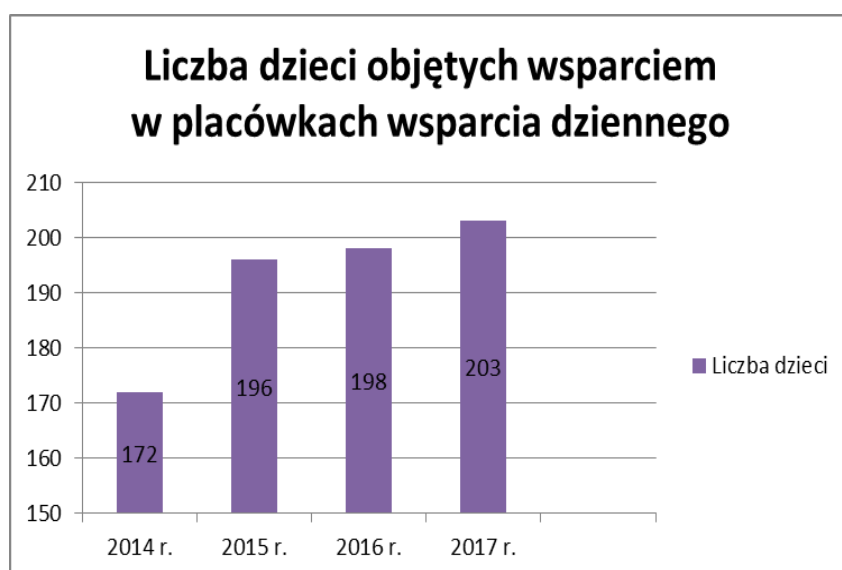
Placówkę Wsparcia Dziennego w Wałbrzychu prowadzoną przez Gminę powołano 1 stycznia 2013 r. na podstawie Uchwały Nr XL/344/2012 Rady Miejskiej Wałbrzycha z dnia 29 listopada 2012 r. Zgodnie z uchwałą nr XXXII/406/2016 Rady Miejskiej Wałbrzycha z dnia 14 listopada 2016 r. Placówkę połączono z tut. ośrodkiem i od 1 stycznia 2017 r. działa w jego strukturze. Ośrodek jest realizatorem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na terenie miasta Wałbrzycha, w ramach której działają Placówki Wsparcia Dziennego z oddziałami:

- 1) w Centrum Aktywności Lokalnej przy ul. Mickiewicza 26
 - świetlica dla dzieci Śródmieście

- 2) w Centrum Integracji Rodziny przy ul. Grota Roweckiego 3
 - świetlica dla dzieci Piaskowa Góra
- 3) w Klubie Młodzieży i Seniora przy ul. Kasztelańskiej 7, od 1.09.2017 w Publicznej Szkole Podstawowej 21 przy ul. Grodzkiej 71,
 - świetlica dla dzieci Podzamcze
- 4) w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej przy ul. Niepodległości 64 (od 1 sierpnia 2017)
 - świetlica dla dzieci Podgórze

Pobyt w Placówce jest dobrowolny i nieodpłatny, a przyjęcie do placówki następuje na pisemny wniosek rodziców, opiekunów prawnych dziecka lub na wniosek sądu. Placówka przeznaczona jest dla dzieci od 6 do 16 roku życia.

W ciągu ostatnich czterech lat zwiększyła się ilość dzieci biorących udział w zajęciach organizowanych przez Zespół Placówek Wsparcia Dziennego, co obrazuje poniższy wykres.

Gmina w drodze konkursu zleca także prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci organizacjom pozarządowym. Poniższe zestawienia przedstawiają informację kto i gdzie prowadzi powyższe zadania.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Wałbrzych*

L.p.	Nazwa placówki	Adres	Podmiot prowadzący	Liczba miejsc
1.	Placówka wsparcia pn. Świetlica środowiskowa-forma opiekuńcza z elementami socjoterapii oraz profilaktyki uzależnień	ul. B. Chrobrego 45 58-300 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wałbrzychu ul. B. Chrobrego 45	15

2.	Placówka Wsparcia Dziennego w formie opiekuńczo-specjalistycznej	ul. Dunikowskiego 39 58-309 Wałbrzych	Stowarzyszenie „Kalejdoskop” ul. Sosnowa 25	45
3.	Placówka Wsparcia Dziennego „Romano Drom” forma połączona opiekuńczo-wychowawcza i specjalistyczna	ul. Królewiecka 9 58-300 Wałbrzych	Fundacja Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Salvator” ul. Królewiecka 9	30

*Umowy 3 letnie do 31.12.2020r.

Placówki prowadzące zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci prowadzone przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Wałbrzych*

L.p.	Nazwa placówki	Adres placówki	Liczba miejsc
1.	Świetlica Kuźnia Talentów – prowadzona przez Fundację Edukacyjną im. S. Wandy Garczyńskiej	Pl. M. Darowskiej 1B 58-305 Wałbrzych	30
2.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy	Glinnik Nowy, ul. Glinicka 3 58-303 Wałbrzych	15
3.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy	Rusinowa, ul. Osiedle Górnicze 58-308 Wałbrzych	15
4.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy	Stary Zdrój, ul. Armii Krajowej 37 58-302 Wałbrzych	15
5.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy	Biały Kamień, ul. Gen. Andersa 58-304 Wałbrzych	15
6.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci oddział Powiatowy	Sobięcín, ul. 1-go Maja 112 58-305 Wałbrzych	15

* Umowy jednoroczne na rok 2018

III. ODBIORCY PROGRAMU

1. **Rodziny przeżywające trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, niezaradne życiowo.** Zdarza się, że rodzice nie potrafią zrozumieć potrzeb dziecka. W takiej rodzinie niespełnione są funkcje rodzicielskie, które przynoszą szkody wszystkim członkom, a w szczególności dzieciom. Rodzina, która nie spełnia wszystkich podstawowych funkcji może doprowadzić do dysfunkcjonalności poszczególnych członków rodziny. Dysfunkcjonalność rodziny może doprowadzić do zjawiska patologii (alkoholizm, narkomania, przemoc, przestępczość, prostytutcja). Problem niewydolności opiekuńczo-wychowawczej jest często wynikiem niskiego poziomu wykształcenia rodziców (analfabetyzm funkcjonalny), braku wzorców, a także różnego rodzaju uzależnień oraz trudnej sytuacji materialno - bytowej.

2. **Rodziny borykające się z prawidłowym gospodarowaniem przyznanymi środkami finansowymi na zaspokojenie podstawowych potrzeb dziecka.** Przyznane środki finansowe mogą być przeznaczone przez rodziców na inne cele (alkohol, środki psychoaktywne). Są to także rodziny dotknięte bezrobociem żyjące często w ubóstwie. Poza bezrobociem, problem ten często

wiąże się z młodym wiekiem rodziców, wielodzietnością i niskim poziomem wykształcenia.

3. **Rodziny dotknięte przemocą.** Zjawisko przemocy dotyka zarówno rodzin dobrze sytuowanych, jak również środowisk dotkniętych problemem ubóstwa. Jak wskazują dane statystyczne zjawisko przemocy często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji rodziny. Przemoc dotyka zarówno mężczyzn, kobiet jak i dzieci.

4. **Dzieci i młodzież zagrożone niedostawaniem społecznym** wynikającym z różnego rodzaju zaburzeń w zachowaniu, które są tak pogłębione i silne, że uniemożliwiają im normalne współżycie w rodzinie i społeczeństwie. Proces ukierunkowania rozwoju dziecka jest procesem trudnym, narażonym na szereg zagrożeń. Każdy człowiek powinien umieć dostosować się do wzorców, wartości i norm obowiązujących w społeczeństwie. Większość z nas układa swoje stosunki z otoczeniem pozytywnie, ale istnieją osoby, które mają trudności w dostosowaniu się do grup społecznych. Trudności te dotyczą zarówno dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych.

5. **Kobiety w ciąży i ich rodziny** Dla każdej kobiety doświadczenie ciąży jest ważnym stadium w emocjonalno-społecznym i psychoseksualnym rozwoju przyszłego rodzica. Stwarza szansę na przeorganizowanie i uporządkowanie życia psychicznego. Jednakże każda ciąża, nawet planowana i pożądana, jest sytuacją stresogenną, wydarzeniem emocjonalnie znaczącym, które wymusza zmianę w dotychczasowym funkcjonowaniu osoby w rodzinie, w życiu społecznym. Zatem należy uznać, że kobiety w ciąży i ich rodziny są szczególną grupą społeczną, wymagającą wsparcia. Dotyczy to zwłaszcza rodzin, w których przyjdzie lub przyszło na świat dziecko ciężko i nieodwracalnie upośledzone, albo chore na nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, a także kobiet, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, ale także kobiet, które po porodzie nie zabiorą do domu dziecka z powodu poronienia, urodzenia dziecka martwego, urodzenia dziecka niezdolnego do życia, urodzenia dziecka obarczonego wadami wrodzonymi albo śmiertelnymi schorzeniami.

6. **Rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej**, którzy podejmują działania mające na celu powrót dzieci do rodziny biologicznej.

7. Osoby zainteresowane udzielaniem dzieciom pomocy i wsparcia w formie **rodziny wspierającej**, której zadaniem jest, przy współpracy z asystentem rodziny, uczyć m.in. jak prawidłowo opiekować się i wychowywać dzieci, jak prowadzić gospodarstwo domowe, pokazywać jak prawidłowo wypełniać rolę matki, ojca, jak spędzać czas wolny. Rola rodziny wspierającej jest nieoceniona. Nie jest to pomoc urzędowa, nie buduje dystansu pomiędzy pomagającym, a potrzebującym, wynika z dobroci serca, zaangażowania i chęci stworzenia czegoś dobrego. Rodzina wspierająca świadczy pomoc dzieciom zagrożonym umieszczeniem w pieczy zastępczej.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2019-2021 będzie realizowany na terenie miasta Wałbrzycha. Wdrożenie programu nastąpi po jego uchwaleniu przez Radę Miasta Wałbrzycha i będzie kontynuowane do roku 2021.

IV. CELE PROGRAMU

Cel główny programu

Celem głównym programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, dzieci i młodzieży oraz kobiet w ciąży i ich rodzin poprzez realizację zintegrowanego systemu pomocy, a także powrót dzieci przebywających w pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych.

Cele szczegółowe programu i kierunki działań:

Cele szczegółowe i kierunki działań	Adresaci	Termin	Wskaźniki
1. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym			
1.1. Analiza sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem oraz budowanie koalicji na rzecz rozwiązywania indywidualnych problemów rodzin poprzez stworzenie systemu pomocy.	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba analizowanych rodzin
1.2. Monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinach zagrożonych kryzysem, włączanie do tego procesu szkół i organizacji pozarządowych.	MOPS, jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba monitorowanych dzieci
1.3. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie nakierowana na wspólne z rodziną rozwiązywanie problemów przemocy w rodzinie, opracowywanie planu pomocy dla rodziny i jej członków. Udział szeroko rozumianej koalicji w pracach grup roboczych.	MOPS, Zespół Interdyscyplinarny, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba osób i rodzin objętych działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego, liczba instytucji i organizacji wchodzących w skład koalicji.
1.4. Kierowanie osób uzależnionych na leczenie, również za pośrednictwem Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	MOPS, MKRPA, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba osób skierowanych do MKRPA, liczba osób, które podjęły terapię
2. Rozwój systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych dysfunkcjami oraz dla rodzin dysfunkcyjnych			
2.1. Zabezpieczenie rodzinom pomocy socjalnej (świadczenia pieniężne i niepieniężne), oraz zatrudnienia wspomaganego (prace społecznie użyteczne,) pomoc w zdobyciu nowych kwalifikacji zawodowych oraz w znalezieniu pracy.	MOPS, PUP organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Rodzaje form pomocy, liczba osób w nich uczestnicząca
2.2. Zapewnienie osobom i rodzinom pomocy specjalistycznej w różnych obszarach (uzależnienia, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność itp.)	MOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Rodzaje form pomocy, liczba osób w nich uczestnicząca
2.3. Zapewnienie pomocy w szybszym dostępie do lokali socjalnych lub komunalnych niezbędnych dla rodzin zagrożonych eksmisją.	Urząd Miejski, MOPS	Na bieżąco	Liczba osób, które otrzymały mieszkania
2.4. Zapewnienie pomocy rodzinom w formie pracy z asystentem rodziny i obejmowanie pomocą rodziny wspierającej.	MOPS	Na bieżąco	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
2.5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka	MOPS	Na	Liczba rodzin

z rodziny dysfunkcyjnej po zakończeniu współpracy z asystentem rodzin.		bieżąco	objętych monitoringiem
2.6. Rozwijanie interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywania problemów rodzin poprzez pracę zespołów interdyscyplinarnych.	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba posiedzeń, zespołów, liczba rodzin objętych pracami zespołów
3. Prowadzenie działalności sprzyjającej umacnianiu rodziny i wypełnianiu przez nią roli opiekuńczo-wychowawczej			
3.1. Realizacja programów mających na celu podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, warsztaty dla rodziców, spotkania indywidualne z rodzinami, także w miejscu zamieszkania.	MOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba realizowanych programów, liczba rodzin w nich uczestnicząca
3.2. Rozwijanie, w ramach karty dużej rodziny, systemu ulg skierowanych do rodzin wielodzietnych, w tym m.in. dostępu do instytucji kultury i sportu, ochrony zdrowia, komunikacji, itp.	UM, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba form i rodzajów usług dostępnych dla rodzin wielorodzinnych
3.3. Organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych i pomocy wolontarystycznej dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba grup wsparcia, samopomocowych oraz liczba ich uczestników
3.4. Prowadzenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług dla rodzin wychowujących dzieci, szczególnie dzieci niepełnosprawne.	MOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba rodzin objętych usługami
4. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży			
4.1. Prowadzenie programów profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży.	UM, MOPS, organizacje pozarządowe	Zgodnie z harmonogramem	Liczba realizowanych programów
4.2. Prowadzenie działań integrujących i aktywizujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym wśród dzieci i młodzieży.	MOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba inicjatyw oraz liczba dzieci i młodzieży objętej działaniami
4.3. Utworzenie i prowadzenie punktu mediacji rówieśniczej.	MOPS	Zgodnie z harmonogramem	Liczba przeprowadzonych mediacji, liczba osób uczestniczących w mediacjach
4.4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich darmowych posiłków.	MOPS	Na bieżąco	Liczba dzieci i młodzieży otrzymujących posiłki
4.5. Wsparcie materialne dzieci i młodzieży w postaci stypendiów i zasiłków szkolnych w celu zapewnienia realizacji potrzeb edukacyjnych uczniów z ubogich rodzin	MOPS	Zgodnie z ustawą o systemie oświaty	Liczba uczniów otrzymujących stypendia i zasiłki szkolne, kwota wypłaconych świadczeń
4.6. Organizowanie dzieciom i młodzieży form dziennej opieki, w tym placówki wsparcia dziennego w zakresie organizowania czasu wolnego.	MOPS jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba dzieci i młodzieży objętych formami wsparcia dziennej opieki, liczba nowych placówek wsparcia dziennego.
4.7. Organizowanie w okresie wakacji i ferii stacjonarnych i wyjazdowych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży połączonych z działaniami profilakty-	MOPS, organizatorzy wypoczynku	W okresie wakacji	Liczba organizowanych form wypoczynku, liczba uczestniczących

czynym.		i ferii szkolnych	dzieci i młodzieży
5. Wsparcie dla kobiet w ciąży i ich rodzin			
5.1. Zapewnienie kobietom w ciąży i ich rodzinom pomocy specjalistycznej w różnych obszarach (świadczenia pieniężne i niepieniężne, pomoc specjalistyczna).	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba kobiet i ich rodzin objętych wsparciem.
5.2. Zapewnienie pomocy specjalistycznej kobietom w ciąży, które otrzymały informację o tym, że dziecko może umrzeć w trakcie ciąży i porodu.	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba kobiet i ich rodzin objętych wsparciem.
5.3. Zapewnienie pomocy specjalistycznej kobietom, których dzieci umarły bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych.	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba kobiet i ich rodzin objętych wsparciem.
5.4. Zapewnienie pomocy specjalistycznej kobietom, które po porodzie nie zabiorą do domu dziecka z powodu poronienia, urodzenia dziecka martwego, urodzenia dziecka niezdolnego do życia, urodzenia dziecka obciążonego wadami wrodzonymi albo śmiertelnymi schorzeniami.	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba kobiet i ich rodzin objętych wsparciem.
5.5. Realizacja kampanii informacyjnych mających na celu przedstawienie uprawnień przysługujących kobietom w ciąży i ich rodzinom w ramach ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.	MOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba zrealizowanych spotkań informacyjnych
6. Rodziny wspierające			
6.1. Realizacja kampanii informacyjnych mających na celu pozyskanie rodzin wspierających.	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba zrealizowanych spotkań informacyjnych
6.2. Szkolenia rodzin wspierających w zakresie pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.	MOPS	Zgodnie z harmonogramem szkoleń	Liczba zorganizowanych szkoleń, liczba rodzin w nich uczestniczących
7. Prowadzenie działalności zmierzającej do powrotu dzieci z pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych			
7.1. Zabezpieczenie rodzinom pomocy socjalnej (świadczenia pieniężne i niepieniężne), oraz zatrudnienia wspomaganego (prace społecznie użyteczne,) pomoc w zdobyciu nowych kwalifikacji zawodowych oraz w znalezieniu pracy.	MOPS, PUP organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Rodzaje form pomocy, liczba osób w nich uczestnicząca
7.2. Zapewnienie osobom i rodzinom pomocy specjalistycznej w różnych obszarach (uzależnienia, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność itp.)	MOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Rodzaje form pomocy, liczba osób w nich uczestnicząca
7.3. Realizacja programów mających na celu podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, warsztaty dla rodziców, spotkania indywidualne z rodzinami, także w miejscu zamieszkania.	MOPS	Na bieżąco	Liczba zrealizowanych programów, warsztatów, liczba rodzin w nich uczestnicząca, liczba indywidualnych konsultacji
7.4. Współpraca asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	MOPS	Na bieżąco	Liczba wspólnych działań podjętych w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej

7.5. Udział pracowników socjalnych i asystentów rodziny w okresowych ocenach sytuacji dziecka zarówno w rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	MOPS, placówki opiekuńczo- wychowawcze	Zgodnie z zawiadomieniem o terminach posiedzeń zespołów	Częstotliwość udziału pracowników socjalnych w posiedzeniach zespołów.
8. Wzmocnienie potencjału kadr pracujących z rodzinami wymagającymi szczególnego wsparcia			
8.1. Szkolenia asystentów rodziny, pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów i innych pracowników zespołu poradnictwa specjalistycznego podnoszące kwalifikacje w zakresie nowych metod pracy z klientem oraz podnoszące wiedzę i umiejętności dotyczące współczesnych problemów społecznych, takich jak zagrożenia wynikające z nowych technologii.	MOPS	Zgodnie z harmonogramem szkoleń	Liczba zorganizowanych szkoleń, liczba osób w nich uczestniczących
8.2. Zapewnienie wsparcia w postaci superwizji pracownikom kadr pracujących z rodzinami przeciwdziałające wypaleniu zawodowemu.	MOPS	Zgodnie z harmonogramem szkoleń	Liczba osób uczestniczących w superwizji

V. ORGANIZACJA SYSTEMU WSPARCIA

Realizowanie zadań w zakresie wspierania rodziny jest możliwe przy wykorzystaniu dostępnych zasobów miasta, którego mocną stroną jest rozwinięty system instytucji miejskich, podmiotów i organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu różnych kategorii mieszkańców.

Jednostką organizacyjną gminy Wałbrzych udzielającą pomocy i wsparcia rodzinom, które nie są w stanie przezwyciężyć trudnej sytuacji życiowej w jakiej się znalazły wykorzystując własne zasoby i możliwości jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W związku z koniecznością określenia i analizy potrzeb w zakresie wspierania rodziny przed przystąpieniem do realizacji Programu, Ośrodek przeprowadził konsultacje społeczne.

1. Realizatorzy i partnerzy Programu

Przy realizacji Programu współpracować powinny

a) podmioty publiczne:

- właściwe wydziały i stanowiska Urzędu Miasta Wałbrzycha
- Sąd Rejonowy w Wałbrzychu
- przedszkola publiczne
- placówki oświatowe
- Straż Miejska
- Komenda Miejska Policji
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

- zakłady opieki zdrowotnej

b) podmioty niepubliczne

- przedszkola i szkoły niepubliczne
- niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne
- organizacje pozarządowe działające w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji
- kościóły i związki wyznaniowe

W realizacji zadań ww. podmioty powinny kierować się dobrem rodziny i dziecka a ich wspieranie traktować jako priorytet.

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

W latach 2013-2018 Ośrodek przystępował do realizacji programów ogłaszanych przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pozyskując środki zewnętrzne na częściowe sfinansowanie zatrudnienia asystentów rodziny.

Finansowanie zatrudnienia asystentów rodziny w latach 2015-2018

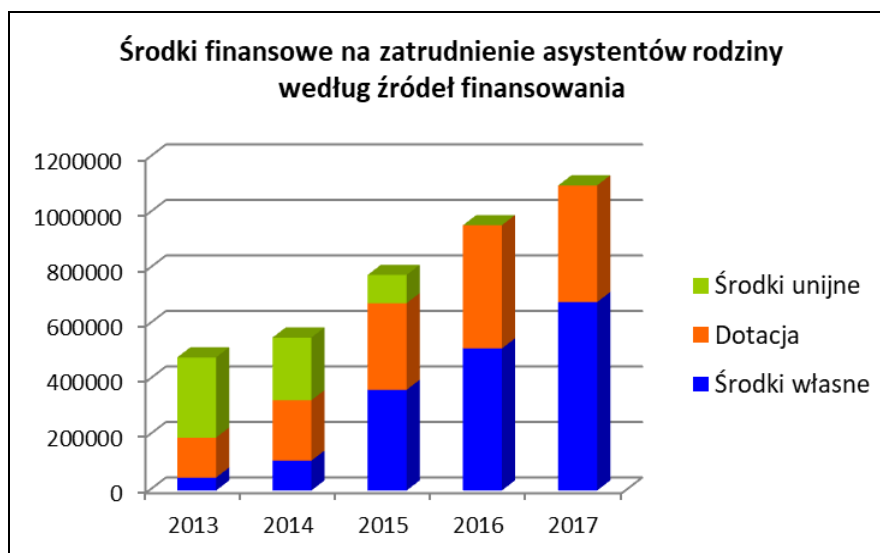
Dofinansowanie z programu resortowego zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kwota dotacji	144 020 zł	234 342 zł	309 833 zł	460 798 zł	503 563 zł	432 792 zł

Ośrodek nadal będzie aplikował o powyższe środki.

Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków:

- budżetu Miasta Wałbrzycha
- dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych
- programów rządowych z zakresu wspierania rodziny, w tym ze środków Funduszu Pracy
- funduszy Unii Europejskiej
- innych środków pozyskanych w ramach kursów dotacyjnych

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

Jak wynika z powyższych danych gmina systematycznie zwiększa liczbę asystentów oraz wysokość środków finansowych na ich zatrudnienie. W 2017 r. zatrudnienie asystentów finansowane było ze środków dotacji z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w prawie 38 % oraz środków wł. gminy w 62 %.

VII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Realizacja działań podejmowanych w ramach Programu Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha w latach 2019-2021 będzie monitorowana i ewaluowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu. Będą gromadzone i analizowane informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby, pozwolą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie. Wskaźnikami osiągnięcia celów szczegółowych będą dane liczbowe pozyskane w ramach realizacji poszczególnych działań.

Ewaluacja pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

UZASADNIENIE

Do zadań własnych gminy określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy opracowanie i realizacja trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny. Niniejszy program określa m.inn. organizację systemu wspierania rodziny, funkcjonowania asystentów rodziny i placówek wsparcia dziennego, jak również innych form pomocy i pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej., organizowanie szkoleń.